

Provpass 1

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del c

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

DELPROV ORD – ORDFÖRSTÅELSE

1. magnifik

- A högtidlig
- B förhärligad
- C överordnad
- D praktfull
- E förfinad

2. fragmentering

- A utspädning
 - B nybildning
 - C sönderdelning
 - D förkortning
 - E spridning
-

3. etsa sig in

- A blanda sig i
- B vänja sig vid
- C kämpa sig igenom
- D ta kontroll över
- E bränna sig fast

4. valör

- A mängd
 - B värde
 - C standard
 - D form
 - E växel
-

5. uppfordrande

- A upprepande
- B utvärderande
- C uppmanande
- D utmärkande
- E upplysande

6. lobotomi

- A blodanalys
 - B skiktröntgen
 - C tarmundersökning
 - D hjärnoperation
 - E ögonbehandling
-

7. svartmåla

- A förtala
- B utmärka
- C förstöra
- D dölja
- E förfula

8. bifall

- A medverkan
 - B synpunkt
 - C tilltal
 - D lydnad
 - E samtycke
-

9. hårdragen

- A obetydlig
- B långsökt
- C plågsam
- D finkänslig
- E svårsmält

10. lekamen

- A redskap
- B kropp
- C partikel
- D gräns
- E tecken

Sill och strömming

Forskare vid Uppsala universitet och Stockholms universitet har gjort en omfattande genetisk studie av sill och strömming runt våra kuster. Forskningen visar att det finns relativt få men mycket tydliga genetiska skillnader mellan sill och strömming, och att dessa skillnader måste bero på genetisk anpassning till lokala miljöförhållanden (arten är sill, *Clupea harengus*; strömming är ett handelsnamn för östersjösill som landas norr om Kristianopel i Blekinge).

Ända sedan medeltiden har vi skilt på sill och strömming, men det är först nu som forskare fått fram vetenskapliga bevis för att de är genetiskt olika. Sillen är en av världens mest individrika fiskarter och har en enorm ekologisk och ekonomisk betydelse. Under en stor del av Sveriges historia var sill och strömming en helt avgörande födoresurs och en viktig exportvara. Sverige skulle inte vara det land det är idag om vi inte haft denna rika tillgång på sill och strömming.

Ända sedan medeltiden har vi alltså kallat den sill som fångas norr om Kalmarsund för strömming, eftersom den avviker från den sill som fångas i södra Östersjön och Västerhavet. Strömmingen är mindre till storleken och mindre fet. Linné klassificerade strömmingen som en underart till sillen. Fiskeribiologer delar upp sill och strömming i olika bestånd och använder dessa klassificeringar när man bestämmer fiskekvoter.

Tidigare studier har indikerat mycket få genetiska skillnader eller inga alls mellan olika bestånd. Kan det vara så att det egentligen bara finns en gigantisk sillpopulation och att de skillnader vi ser beror på miljöfaktorer, till exempel stora skillnader i salthalt? För att besvara denna fråga använde forskarna modern DNA-sekvensering.

– Våra resultat visar att för de allra flesta generna så hittar vi inga signifikanta skillnader alls mellan sill och strömming eller mellan olika bestånd av sill eller strömming. Detta visar att all sill och strömming vi studerat är mycket nära släkt. Men för några procent av generna hittar vi mycket tydliga skillnader, inte bara mellan sill och strömming utan också mellan olika bestånd av sill respektive strömming, säger Leif Andersson, professor i funktionsgenomik vid Uppsala universitet och professor i sjukdomsgenetik vid SLU.

– Vår samlade analys visar att de skillnader vi hittar måste bero på naturlig selektion och genetisk anpassning till lokala miljöförhållanden. Studien indikerar att sill och strömming kan bli en unik modell för att studera genetisk anpassning tack vare den ofantliga populationsstorleken som innebär att den slumpmässiga förändringen av genfrekvenser blir minimal, säger Leif Andersson.

De prover som nu har analyserats insamlades för drygt 30 år sedan som en del av Leif Anderssons examensarbete under handledning av docent (numera professor) Nils Ryman; den senare är också medförfattare till den nya studien, som publicerats i den amerikanska vetenskapsakademins tidskrift *PNAS*. När de analyserade dessa prover för 30 år sedan kunde de använda 13 genetiska markörer, vilket var förnämligt på den tiden. I den studie som publiceras idag har de använt mer än 400 000 genetiska markörer, vilket gav en helt annan genetisk upplösning.

– Vår studie är ett fint exempel på hur den kraftfulla teknik som främst utvecklats för medicinsk forskning kan revolutionera även annan forskning, säger Leif Andersson.

LINDA KOFFMAR

Uppgifter

11. Hur förhåller sig den redovisade studiens resultat till tidigare studiers, enligt texten?

- A Det bekräftade att det inte finns några genetiska skillnader mellan sill och strömming.
- B Det visade att de genetiska skillnaderna mellan sill och strömming är färre men mer omfattande än man tidigare trott.
- C Det bekräftade att det finns få genetiska skillnader mellan sill och strömming.
- D Det visade att de genetiska skillnaderna mellan sill och strömming är mindre omfattande än man tidigare trott.

12. Inom vilken forskning kan studier av sill och strömming vara användbara, enligt texten?

- A Forskning om geners betydelse för klassificering av arter och bestånd.
- B Forskning om hur arvsanlag påverkas av miljörelaterade faktorer.
- C Forskning om vad som är arter och vad som bara bör klassificeras som underarter.
- D Forskning om hur individuella avvikelser uppstår i miljöer med likartade livsbetingelser.

Våra egna ord

Det blir Olivers tur att vara fotbollskommentator vid skolans fotbollsplan. Oliver växlar över från sin nordskånska gränsbygdsdialekt till ren stockholmska: ”Osby har ökat tempot. Bollen uppe på höger planhalva, tas kontrollerat ner av Allbäck och ett inlägg mot bortre stolpen och där finns Zlatan och Isabell.”

Är det hans egna ord? Eller lånar han orden? Var går gränsen mellan eget och annans? Är det kanske vettigare att tänka att Oliver använder språk, ord och dialekt för att utföra något, och att det då inte blir relevant att ställa frågor huruvida orden och dialekten är hans egna?

När Oliver några år tidigare var på sin första fotbollsträning så visste han inte vad ”jobba hem” och ”sprid ut er” betydde. Nu har han en väl utvecklad fotbollsvokabulär och kan dessutom använda den på ett adekvat sätt. På samma sätt utvecklar vi förmågan att behärska en rad språkliga genreformer genom att delta i sammanhang där de används och genom att härma ord eller fraser, och ibland också genom att tänja dem och förändra dem.

Är det då egentligen någon skillnad att lära sig talspråk jämfört med skriftspråkliga genrer? Och är det relevant att tala om ”egna ord”? Man kan inte ha copyright på ”Stockholm är Sveriges huvudstad”, ”i alla celler sker en förbränning” eller ”hon tittade ut genom fönstret och såg

havet”. Uttryck av denna typ är så allmänna att vi varken till vardags eller juridiskt betraktar dem som någons.

Det är klart att Oliver i en mening härmar där han står vid linjen och ropar. Men vem härmar han? Och när övergår härmandet till att vara Olivers ”eget språk”? Är det när han nästa år blivit mer detaljrik och tränat upp sitt tempo, eller är det om tjugo år när han kommenterar dotterns lag i division fyra?

Härmandet är en del av språkutvecklingen. Eleven med diabetes har läst massor av text om kroppens näringsbehov. Han talar om sådana frågor med sin dietist, sin familj och med andra barn med diabetes. När han för första gången tar ordet ”enzym” i sin mun skulle vi kunna säga att han härmas, att ordet inte är hans ”eget”, men vad är det för poäng med det? Det är väl vanligen bättre att konstatera att han börjar använda ett ord han tidigare inte använt, och rimligen blir väl orden ens egna så fort vi använder dem, eller?

Mot bakgrund av det vi vet om språkutveckling och vad språk är, verkar termen ”egna ord” inte pedagogiskt poängfull. Det verkar mer adekvat att prata om ”ord du behöver”.

CAROLA AILI

Uppgifter

13. Vad vill textförfattaren ha sagt med sitt resonemang om förhållandet mellan härming och ”eget språk”?

- A Att det egentligen är meningslöst att tala om dem som två skilda saker.
- B Att de båda sakerna bör hållas isär om språkutvecklingen ska bli gynnsam.
- C Att härmandet är det första steget på vägen mot ett eget språk.
- D Att det i själva verket inte finns något härmande eftersom allt tillhör det egna språket.

14. Vad är det textförfattaren vill belysa när hon berör copyright?

- A Att språket har kommit att bli alltmer allmänt i sin talade form.
- B Att imitation utgör den vanligaste formen av språkanvändning.
- C Att många språkliga uttryck inte kan betraktas som ”egna”.
- D Att de ”egna” orden och uttrycken blivit allt svårare att skydda.

Tsar Putin

Recension av Anna Arutunyan: *Tsar Putin*, Ordfront, 2012.

När Vladimir Putin i mitten av juli kom till Krymsk, en by uppslukad av lera, var det ett tecken på nåd. När politiken är lika gytjtig och intransparent som leran, som krävt minst 171 dödsoffer, står det enda hoppet till ett ingripande från ovan. Bara den högsta makten kan man tro på. Putins blotta närvaro blir tecknet på att någon där uppe bryr sig, och den oundvikliga uppläxningen av lokala tjänstemän beviset för att man inte är övergiven i en värld där folket och suveränen är ohjälpligt sammanbundna.

Översvämningarna i Krymsk och Putins visit inträffar efter det att Anna Arutunyan, journalist född i Ryssland men uppväxt i USA, skrivit sin bok, men sådant är stadens öde ur hennes synvinkel. Trots titeln handlar boken inte om Putin. Putins stålgrå blick, ofta mytologiserad, ser hon som ett uttryck för hans kameleontlika natur. Putin är egentligen ointressant. Han är den han förväntas vara, och som Rysslands ledare återspeglar Putin, enligt Arutunyan, Ryssland som det förväntas vara.

Beskrivningen av Putin som en naturlig konsekvens av det ryska samhället, ett tomt käril i vilket man lägger sina förutfattade meningar, har kallats fjäskande. Det är orättvist. Men det är något beklämmande i att en bok som först ifrågasätter den masochistiska föreställningen om att ryssar inte är lämpade för demokrati ändå beskriver en "folksjäl" som tyr sig till ett korrupt och maktfullkomligt system.

Om man bortser från den nästan deterministiska beskrivningen av underkastelse i Ryssland skänker boken

en spännande inblick med historieglassögonen på. Ryssland har, vilket journalister ibland påpekar nästan skadeglatt, haft demokrati av något slag i drygt två decennier medan järnnäven sträcker sig genom århundraden.

De historiska parallellerna, som jämförelsen mellan säkerhetstjänsten KGB (i dag FSB) och Ivan den förskräckliges *opritjniki*-adel som stod över allt utom tsarens vilja, känns ibland något tesdrivna men är alltid intressanta. Även anekdoterna om polisen, affärsmännens skumrask, intelligentians avsky, fega tjänstemän och helt vanliga ryssar som inte gillar Putin men ändå röstar på honom är läsvärda i sig själva. Den svaga punkten är något svajiga uppgifter från anonyma källor om möten som skett eller inte skett.

Det är svårt att skriva ens en notis om Ryssland utan att känna sig tvungen att nämna protestgruppen Pussy Riot. Bokens avsnitt som beskriver en närmast religiös underkastelse för Kreml – som också värnar sin relation till kyrkan – bidrar också till en förståelse av det ofta missförstådda rättsfallet.

För den som stått och frusit i Moskva och sett Kremls ungdomsgäng Nasji med frenetisk iver fira Putins återkomst, eller vem som helst som undrar varför Ryssland väljer en president de flesta ryssar inte gillar (fusk är bara en faktor) ger *Tsar Putin* värdefulla insikter. Det är samtidigt synd att despotism beskrivs som inristat i Rysslands sociala DNA – en beskrivning som förresten även drabbar egyptier, libyer, syrier och andra folk under auktoritärt styre. Längs den stigen finns slutsatser som inte bara förtätar myterna om Ryssland utan också gör dess folk en stor och orättvis björntjänst.

CARL FRIDH KLEBERG

Uppgifter

15. Vad tycks recensenten finna motsägelsefullt i boken *Tsar Putin*?

- A Att den både kritiserar och beundrar Putins sätt att leda landet.
- B Att den får Putin att framstå som både en orsak till och en följd av det ryska samhället.
- C Att den både betvivlar och befäster föreställningen om ryssars oförmåga att skapa demokrati.
- D Att den beskriver rysk despotism med utgångspunkt i både biologiska och sociala förklaringsmodeller.

16. "Trots titeln handlar boken inte om Putin", skriver recensenten. I vilken egenskap är Putin ändå intressant för Anna Arutunyan's skildring?

- A Som firad offentlig gestalt.
- B Som historiskt jämförelseobjekt.
- C Som manipulativ och maktlysten person.
- D Som representant för en auktoritär ordning.

Näringsdryck inför tarmoperation

Större kirurgiska ingrepp innebär stora påfrestningar för individen. Vid alla typer av kroppsskada sker snabba förändringar av ämnesomsättningen. Detta innebär en negativ belastning för kroppen samtidigt som frisättningen av bland annat stresshormoner ökar. Patienter med allvarliga symtom från mag–tarm-kanalen har oftast långt före operationstillfället svårigheter med en fullvärdig nutrition, vilket bidrar till ett ytterligare försämrat allmäntillstånd inför operationen. Dessutom förbereds patienter som ska genomgå kolonkirurgi traditionsenligt med dietföreskrifter, laxering och fasta.

Under 1990-talet aktualiserades problemet allt mer. Eftersom vi arbetar med denna patientgrupp bestämde vi oss för att ta reda på om kolhydratuppladdning med näringsdryck en vecka före kolonkirurgi har någon positiv effekt på patienternas postoperativa tillfrisknande.

Studien kom att omfatta totalt 55 patienter i två grupper: en interventionsgrupp med 30 personer och en kontrollgrupp med 25 personer. Patienterna var i åldrarna 20 till 80 år och hade någon av diagnoserna kolontumör eller divertikulit. Under perioden april 1999 till maj 2001 genomgick de planerad kolonkirurgi såsom hemikolektomi, sigmoideumresektion och anteriorresektion. I interventionsgruppen ingick 21 kvinnor och 9 män, medan kontrollgruppen bestod av 15 kvinnor och 10 män. Medelåldern var drygt 61 år i båda grupperna. Fördelningen av diagnoser var densamma i båda grupperna.

I interventionsgruppen fick samtliga patienter före operationen ett kolhydrattillskott i form av 200 milliliter av en näringsdryck som gav 125 kilokalorier per 100 milliliter. Tillskottet gavs morgon och kväll under sju dagar före planerad operation.

Kontrollgruppen bestod av patienter som hade samma diagnoser som interventionsgruppen och som året före genomgått en kolonoperation. Operationsförberedelserna var desamma som i interventionsgruppen, med undantag för kolhydrattillskottet.

Patienterna som ingick i interventionsgruppen tillfrågades muntligt och fick skriftlig information. Vid mottagningsbesöket fick de flesta patienterna med sig näringsdrycken hem, medan andra valde att hämta den på vårdavdelningen. Näringsdrycken var kostnadsfri.

Tidpunkten för postoperativ gasavgång och postoperativ faecesavgång samt vårdtidens längd studerades. Önskvärt hade varit att mäta serumalbuminvärdet, då det har betydelse för bland annat sår läkning. Det var inte genomförbart då värdet saknades i många av kontrollgruppens journaler.

Eftersom det är viktigt för patientens välbefinnande att tarmen fungerar, var valet av dessa kriterier betydelsefullt ur ett omvårdnadsperspektiv. Tidpunkten för när tarmen kommer i gång är även avgörande för vårdtidens längd.

Vad gäller tarmfunktionen kunde i vår studie inga negativa komplikationer påvisas med att ge patienten ett kolhydrattillskott. Patienterna i interventionsgruppen hade tidigare gas- och faecesavgång än kontrollgruppen. Hälften av samtliga patienter i interventionsgruppen hade gasavgång inom tre dagar efter operation jämfört med 40 procent i kontrollgruppen. Medelantalet dagar från operation till gasavgång var 3,5 i interventionsgruppen jämfört med 4,0 i kontrollgruppen.

Tidpunkten för den första avföringen efter operation var i medeltal 5,0 dagar i interventionsgruppen jämfört med 5,3 dagar i kontrollgruppen. I interventionsgruppen hade 70 procent avföring inom de fem första dagarna efter operation jämfört med 56 procent i kontrollgruppen.

I interventionsgruppen gick 50 procent av patienterna hem inom sju dagar jämfört med 32 procent i kontrollgruppen. Antalet vård dagar varierade mellan 3 och 16 dagar i de båda grupperna, median 7,5 i interventionsgruppen (5 till 13 dagar) och median 8,0 (3 till 16 dagar) i kontrollgruppen. Generellt kan sägas att vårdtiderna blir allt kortare för varje år, vilket kan förklara skillnaden.

Anestesiföreskrifterna har ändrats sedan studien gjordes. Patienterna behöver inte längre fasta från midnatt, utan tillåts dricka fram till tre timmar före anestesi. Nu skulle det alltså vara möjligt att låta patienten inta den sista drycken så sent som på operationsdagens morgon, vilket kanske ytterligare skulle kunna förbättra patientens allmänstatus.

Många patienter i studien upplevde det positivt att dricka näringsdrycken. De uttryckte ett välbefinnande och att de kände sig i gott skick inför operationen. Välbefinnande är svårt att mäta, då det är en subjektiv upplevelse. Men vår uppfattning är ändå, utifrån vår kliniska erfarenhet, att patienternas välbefinnande ökade genom kolhydrattillskottet. Patienter som har återkommit för andra operationer har önskat näringsdryck även då.

Nutritionfrågor är en viktig del i vården. Vi tycker att de bör uppmärksammas ytterligare genom att det upprättas så kallade näringsråd som arbetar för att lyfta fram nutritionsproblem. Även tidigare rutiner inför operationer bör ses över, då anestesis föreskrifter har ändrats markant. En kommande studie skulle kunna innefatta större patientgrupper och intag av näringsdryck även på operationsdagens morgon. Man skulle också kunna undersöka

om och i vilken grad serumalbuminet påverkas av ett extra kolhydrattillskott, eftersom hypoalbuminemi har visat sig kunna orsaka långsammare sårhäkning. I en randomiserad, kontrollerad studie skulle patientens allmäntillstånd och välbefinnande kunna följas en längre tid.

LENA SAHLIN-ÖSTERLUND, INGER FORSMAN,
GUNHILD DAHLBERG & INGRID LINDQVIST

nutrition = näring, näringstillförsel

kolon = tjocktarm

faeces = avföring

serumalbumin = protein i blodet

anestesi = bedövning

Uppgifter

17. Vilket av följande skilde *inte* interventionsgruppen från kontrollgruppen, enligt texten?

- A Andelen patienter som tre dagar efter operation hade gasavgång.
- B Tidpunkten för det kirurgiska ingreppet.
- C Andelen patienter med diagnoserna kolontumör respektive divertikulit.
- D Vårdtiden efter operation.

18. Vilket skäl anges för att ge just den studerade gruppen patienter näringsdryck inför operation?

- A De är ofta i dålig kondition före operation.
- B De har ofta svårt att äta fast föda dagarna före operation.
- C De är ofta dåliga på att tillgodogöra sig den näring de erbjuds just före operation.
- D De har ofta svårt att äta efter operation.

19. Vad anger textförfattarna som stöd för att de patienter som fick kolhydrattillskott upplevde det som positivt?

- A Patienternas vårdtid förkortades något jämfört med om de inte skulle ha fått tillskottet.
- B Patienterna har visat intresse för att upprepa proceduren i samband med senare kirurgiska ingrepp.
- C Patienternas postoperativa gas- och faecesavgång skedde avsevärt tidigare än om de inte hade fått tillskottet.
- D Patienterna har inte på något sätt antytt att tarmfunktionen skulle ha blivit sämre.

20. Vad är enligt texten anledningen till att patienter hittills inte fått näringsdryck timmarna före operation?

- A Det har saknats lämpligt kosttillskott.
- B Det har inte efterfrågats.
- C Det har ansetts vara en för stor påfrestning.
- D Det har inte varit tillåtet.

DELPROV MEK – MENINGSKOMPLETTERING

21. Tiggarmunkarna tillhörde en ny typ av ____ som ägnade sig åt att predika och undervisa i stället för att leva bakom klostermurarna. De kallades tiggarmunkar därför att de levde på ____.

- A munkordnar – allmosor
- B klosterceller – gengåvor
- C broderskap – eftergifter
- D trotjänare – munsänkär

22. Ibland ____ makthavare uttalanden som de överhuvudtaget inte har gjort, normalt då av motståndare.

- A tillskrivs
- B tillämpar
- C tillgodoräknas
- D tillbakavisar

23. Kompressionsstrumpor användes ursprungligen inom den medicinska vården för att ____ blodcirkulationen och minska svullnad i benen, men på senare år har man börjat använda strumporna även inom idrotten eftersom de kan ____ koncentrationen av mjölksyra och andra ____ som uppstår i samband med träning.

- A upprätthålla – förbättra – mineraler
- B hämma – balansera – kroppsvätskor
- C underlätta – minska – slaggprodukter
- D befrämja – öka – födoämnen

24. Omfånget av Rembrandts kända produktion har med tiden stabiliserat sig någonstans mellan 250 och 300 målningar. Risken för att förfälskningar ska vara i omlopp ____ idag genom en rad metoder som med stor säkerhet gör det möjligt att bestämma om en målning är en Rembrandt eller ej.

- A verifieras
- B minimeras
- C optimeras
- D approximeras

25. Hur ska Sverige kunna ____ sig i den internationella konkurrensen och förstärka sin position som en ledande kunskapsnation? Ett första steg är att titta på de ____ som styr fördelningen av statliga forskningsmedel.
- A aktivera – kunskaper
 - B markera – behov
 - C hävda – kriterier
 - D anförtro – institutioner
26. Riktiga skor är på väg ut, medan gymnastikskorna breder ut sig. Följande ____ väcker numera inget uppseende: kavaj, byxor med pressveck och vita sneakers.
- A manér
 - B klädsamhet
 - C ekipage
 - D mundering
27. Svenska journalister i allmänhet och filmkritiker ____ är överlag en trendmedveten skara som gärna ligger i ____ vad gäller nya politiska och psykologiska strömningar.
- A för den delen – tiden
 - B dessutom – centrum
 - C förvisso – framkant
 - D i synnerhet – frontlinjen
28. Marie C. Nelson och Staffan Förhammar har gjort en historisk studie av sanatoriet Apelviken och tagit fasta på två ____: den socialpolitiska och den vetenskapliga. I båda fallen var den studerade perioden, 1900-talets tre första decennier, en ____ mellan olika synsätt. ”Studien ger bland annat en bild av övergången från privat ____ till en begynnande välfärdsstat”, säger Förhammar.
- A perspektiv – samordning – antroposofi
 - B aspekter – brytningstid – filantropi
 - C förhållanden – sammansmältning – diakoni
 - D angreppspunkter – övergångsålder – autonomi

29. Det är som om själva _____ har blivit en subkultur i USA, avskild från mediernas rapporteringar och diskussioner där rena påhitt snabbt etableras som vedertagna sanningar.
- A verkligheten
 - B skrivandet
 - C religionen
 - D ljugandet
30. Ett av de utmärkande dragen hos "flow" är total koncentration och därmed en _____ förmåga att reagera på andra _____ än de som tillhör uppgiften. Detta är inte alltid så lyckat om problemlösningen förutsätter samarbete och ett fungerande rollspel.
- A bristande – stimuli
 - B ökad – impulser
 - C naturlig – situationer
 - D oöverträffad – direktiv

Provpass 4

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del e

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

DELPROV ORD – ORDFÖRSTÅELSE

1. nisch

- A brytpunkt
- B avstickare
- C specialområde
- D alternativ
- E mönster

2. momentan

- A utsträckt
 - B enformig
 - C unik
 - D tillfällig
 - E löpande
-

3. föreskrift

- A bestämmelse
- B intyg
- C förslag
- D inledning
- E överenskommelse

4. käbbla

- A reta
 - B klaga
 - C störa
 - D härja
 - E gräla
-

5. exil

- A främlingskap
- B landsflykt
- C utgångsförbud
- D krigstillstånd
- E utvandring

6. i gåsmarsch

- A i rad
 - B på rymmen
 - C i rask takt
 - D med jämna steg
 - E under stök och bök
-

7. installation

- A invigning i ämbete
- B handläggning
- C inställd föreställning
- D positionsmarkering
- E inlärningsprocess

8. undergräva

- A förbereda
 - B missbedöma
 - C avslöja
 - D försvaga
 - E etablera
-

9. gastronomi

- A vältalighet
- B stjärntydning
- C finare matlagning
- D läkemedelslära
- E spådomskonst

10. stipulerad

- A föråldrad
- B inspirerad
- C fastställd
- D rangordnad
- E förväntad

Calle Schewen

*I Roslagens famn
på den blommande ö
där vågorna klucka mot strand
och vassarna vagga
och nyslaget hö
det doftar emot mig ibland ...*

Även bland Taube-fantaster finns nog en och annan som tycker att raderna känns en smula slitna.

Men för många är *Calle Schewens vals*, med sin både livsbejakande och vemodiga skildring av svensk högsommar, snarare oerhört slitstark. Vissa betraktar rentav valsen som ett bättre alternativ till nationalsången.

För filmregissören Bo Widerberg fungerade det nyslagna höet som ett musikaliskt doftminne: ”Det är nästan så man nyser när man hör den.”

Visan har med tiden blivit allmängiltig, men den skrevs vid ett speciellt tillfälle och är knuten till en särskild plats.

Det var juli 1931 och diktaren Evert Taube skulle bli upptagen som medlem i Pelarorden, en sammanslutning av skärgårdsälskare och skärgårdsbor. Det skulle ske vid den årliga sommarfesten på Håtö svansar, två sammanvuxna småöar i Furusundsfjärdens västra kant.

Det finns olika versioner av hur sången kom till. Enligt en av Taubes egna kom han seglande, försenad till sam-

mankomsten. Han blev då ”kidnappad” av några pelarbröder på befallning av ordenshövdingen Albert Engström och fick i uppgift att omgående dikta en visa, passande till evenemanget.

Efter att ha kämpat en bra stund får Taube syn på öns ägare, Carl Schewen, där denne sitter i bersån vid bryggan. En ung flicka går fram till honom och bjuder upp till dans. Därmed har Taube motivet klart för sig. Visan skrivs snabbt ihop och framförs av Taube till ordensbrödernas bifall.

En annan version gör gällande att Carl Schewen tog sin svängom med ”Roslagens ros” först dagen efter ordensmötet på Svansarna och då på Betsö, någon sjömil i nordostlig riktning. Taube var på plats och lät sig inspireras, men visan var inte klar förrän ett par månader senare.

Men det finns också uppgifter om att visan skrevs före ordensfesten.

Carl Schewen, som levde fram till 1954, blev i vart fall kändis på kuppen. Han lär ha gillat valsen, särskilt musiken. Men uppmärksamheten blev med tiden något besvärande för den tillbakadragne godsägaren.

BJÖRN FORSMAN

Uppgifter

11. Av texten framgår att synen på visan *Calle Schewens vals* genomgått en förändring sedan den skrevs. Hur kan man beskriva denna förändring?

- A Visan har alltid varit omtyckt men är numera i stort sett bortglömd.
- B Visan utgick från ett då aktuellt sammanhang, men själva grundtematiken har blivit otidsenlig.
- C Visan skildrade en specifik händelse men har efter hand fått en universell betydelse.
- D Visan har alltid ansetts vemodig men har med tiden hyllats för sin livsbejakande tematik.

12. Ger texten någon förklaring till att det finns så många versioner av hur *Calle Schewens vals* kom till?

- A Ja, skrönor är en del av livet på skärgårdsöarna.
- B Ja, Carl Schewen drog sig undan och behöll sanningen för sig själv.
- C Ja, tillkomsten skedde vid ett händelserikt tillfälle.
- D Nej, någon sådan förklaring ges inte i texten.

Alkoholproblemet

Historiskt sett har ambitionen att hålla nere alkoholkonsumtionen i Sverige varit starkt präglad av nykterhetsrörelsen, vilken tidigare ofta hade tydliga kopplingar till kyrkan. Under början av 1800-talet var måttlighetsprincipen dominerande. Utöver det kristna budskapet användes medicinska och nationalekonomiska argument – främst pekade man på rörelsens betydelse för jordbrukets utveckling. År 1889 grundades Allmänna svenska nykterhetsförbundet, vars organisationer enades om att samarbeta vid riksdags-, landstings- och kommunalval och stödja nykterhetsvänliga kandidater. Så småningom kom nykterhetsrörelsen att bli en av de mäktigaste intressegrupperna i svensk politik.

Sett ur ett historiskt perspektiv är nykterhetsrörelsens ställning i dag svag, men moraliska aspekter på konsumtion av alkohol förekommer fortfarande i vissa situationer och för vissa människor, trots att folkhälsoaspekten fått en alltmer dominerande position.

Hur ett problem definieras, vilka som är med i definitionsprocessen och definitionernas betydelse för den praktik som utvecklas är något som ofta diskuteras i forskning om sociala problem. När det gäller konsumtion av alkohol och narkotika finns det i dag många olika uppfattningar om vilka som ska respektive inte ska konsumera, vad, hur och när. Det råder delade meningar när det gäller alkohol, och många skiljer på bruk och missbruk till skillnad från vad gäller narkotika, där en klar majoritet av svenskarna anser att allt bruk är problematiskt.

Trots förändringar i samhället mot mer liberala attityder till alkoholkonsumtion tyder mycket på att det fortfarande råder relativ enighet kring att ungdomars bruk bör begränsas. Ett utslag av det är de omfattande resurser som anslås till förebyggande arbete. Ungdomars (över)konsumtion av alkohol och konsumtion av droger diskuteras frekvent i media, ofta i form av larmrapporter. Rapporterna baseras inte sällan på material som produceras av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning i samarbete med Statens folkhälsoinstitut, samma aktör som producerar material och informationskampanjer samt bedömer ansökningar från ideella organisationer (och kommuner och landsting) som ska bedriva förebyggande arbete.

Att formulera förebyggande insatser med utgångspunkt i traditionella mönster och utan krav på effekter är dock ett beteende som blir allt svårare att försvara när kraven på vetenskaplighet ökar. Det finns ett behov av att sammanställa och utvärdera de insatser som görs, tillvarata den kunskap som finns och peka på vad som fungerar och vad som inte fungerar, inte minst mot bakgrund av Socialstyrelsens satsning på nationellt stöd för kunskapsutveckling inom socialtjänsten.

NINIVE VON GREIFF

Uppgifter

13. Vilken risk med alkoholkonsumtion lyfts allt oftare fram, enligt texten?

- A Risken för sjukdomar och andra kroppsliga följdverkningar.
- B Risken för en alltför stor acceptans av måttlighetsbruk.
- C Risken för att alkoholmissbruk kombineras med tyngre droger.
- D Risken för att alkoholproblemet inte formuleras korrekt.

14. Vilken kritik av det förebyggande arbetet mot ungdomars alkoholkonsumtion framförs av textförfattaren?

- A Att antalet larmrapporter blivit alltför stort.
- B Att åtgärder mot ungdomars missbruk är eftersatta.
- C Att åtgärdsarbetet inte är tillräckligt selektivt och fokuserat.
- D Att ingen skillnad görs mellan bruk och missbruk.

Miljölagstiftning

Målet för miljölagstiftningen är hållbar utveckling, medan lagstiftningen för läkemedelshandling fokuserar på säkra mediciner och avsedda terapeutiska funktioner. Det finns idag ingen legal möjlighet att av miljöhänsyn stoppa en väl fungerande behandling om det inte finns medicinskt likvärdiga alternativ att erbjuda. Vi har omfattande regelverk för att säkerställa hantering av kemikalier, men läkemedel står idag utanför EU:s kemikalieförordningar Reach och CLP.

Större delen av läkemedelslagstiftningen är reglerad på EU-nivå och gemensam för hela EU. Ska Sverige påverka reglerna för läkemedelshandlingen måste detta ske i samarbete med övriga medlemsstater.

Idag är det så att samtidigt som Läkemedelsverket utreder huruvida ett humanläkemedel ska godkännas för försäljning i Sverige, ska de även utreda hur läkemedlet påverkar miljön. Enligt gällande EU-regler får en miljöutredning ironiskt nog inte påverka om vi godkänner läkemedlet eller inte. Eventuella risker för miljön ska inte vägas in i risk/nytta-värderingen. Inte heller får ett godkännande återkallas på grund av en miljörisk vid själva tillverkningen. Befintliga regler har alla fokus på att skydda människors hälsa, dock inte genom krav på god yttre miljö. Målet anses vara att skapa en harmoniserad marknad för läkemedel.

Ett tvingande nationellt system för miljöklassificering av läkemedel är alltså inte möjligt, men det är däremot ett frivilligt nationellt system.

I juni 2011 lämnade Läkemedelsverket över ett förslag till regeringen om hur EU:s miljökrav vid läkemedels-

tillverkning kan skärpas. En av de viktigaste punkterna i förslaget handlar om att utvidga begreppet ”god tillverkningsed” (GMP) till att även omfatta miljöaspekter och innehålla regler för miljökontroll. Frågan är om det är möjligt att uppnå den tydlighet och skärpa i regelverket som hänsynen till miljön behöver.

För att uppnå säkerhet på området krävs bland annat tillgång till information om miljöpåverkan. Ett sätt att samla in information är att skapa en databas motsvarande den som finns för Reach. Ett annat sätt att dra lärdom av Reach skulle kunna vara att upprätta en kandidatlista för observation av ämnen som har satts under särskild bevakning.

Samtidigt pågår arbetet med att stärka bästa möjliga teknik genom krav på uppdaterade referensdokument och regelbundna omprövningar av redan givna tillstånd. Men inga planer finns på att ta fram något nytt särskilt referensdokument för läkemedelsindustrin. Man menar, från den europeiska IPPC-byrån i Sevilla, att framtagandet av ett sådant skulle innebära mycket arbete och ta flera år. Finns det större möjligheter att reglera miljöpåverkan av kemikalier i allmänhet än av läkemedel? Eller vad är skillnaden?

För att förändringar ska komma till stånd måste, enligt slutsatserna i Läkemedelsverkets förslag, politikerna såväl nationellt som på EU-nivå få förståelse för kopplingen mellan hälsofrågor och miljöfrågor. Något som vi naiva kan se som en självklarhet.

ANETTE BÅÅTH

IPPC = Integrated Pollution Prevention and Control

Uppgifter

15. Vilket grundläggande problem kretsar texten kring?

- A Det faktum att miljöpåverkan omöjligt kan mätas genom människors hälsa.
- B Det faktum att EU-reglerna förhindrar politiker att ta fram nationella riktlinjer.
- C Det faktum att ett regelverk i praktiken tillåter brott mot ett annat.
- D Det faktum att politikerna säger en sak för att sedan göra något helt annat.

16. Vad är, av texten att döma, det bakomliggande syftet med EU:s läkemedelslagstiftning?

- A Att på EU-nivå koppla ihop hälsofrågor med miljökrav.
- B Att underlätta läkemedelshandeln inom EU-området.
- C Att skapa frivilliga nationella miljöklassificerings-system.
- D Att samordna tillverkningen av läkemedel inom EU.

Språk och kön på teknikutbildningar

En rad jämställdhetsåtgärder under 1990-talet resulterade i en ökning av antalet kvinnor som sökte sig till högskolornas teknikutbildningar. Men som Eva Erson påpekar i *"Skärp dig!" Språk och kön i utbildningsmiljö* innebär den numerära ökningen inte en procentuell ökning, då det totala antalet studerande inom området samtidigt har ökat. De åtgärder som vidtagits hittills tycks alltså inte ha minskat den faktiska mansdominansen inom området.

Eva Erson är högskolelektor och docent i svenska med genusinriktning vid Södertörns högskola. Hon har efter sin avhandling 1992, en studie kring dataintresserade pojkars språk och föreställningsvärld, fortsatt och fördjupat sitt engagemang i frågor som rör högskolepedagogik och då särskilt utbildningsvillkoren inom högskolans datautbildningar. Hennes nya bok kan ses som ett led i det synliggörande och den argumentation hon finner angelägen för att nå en konstruktiv förändring när det gäller kvinnors villkor inom dessa områden.

Boken är lätt att ta till sig även för den som inte tidigare har intresserat sig för just de områden som behandlas. Efter en inledande beskrivning av teknikens roll i samhället och nära koppling till konstruktion av manlighet, diskuteras de många gånger diskriminerande villkor som kvinnor har att förhålla sig till i datamiljön. Fakta är väl kända för dem som forskat och undervisat om teknik och kön, medan den som tidigare inte reflekterat över detta får en värdefull ingång till det som Erson själv ser som bokens kärna.

Här tar sedan Erson ett spännande och originellt grepp. Utifrån ett lokalt databuret samtal mellan studenter inom en datavetenskaplig utbildning har hon granskat de språkliga mötena och analyserat dem utifrån ett könsmaktsperspektiv. Diskussionen på nätet gäller vilka visor som bör finnas kvar i den gemensamma sångboken, här kallad *Manualen*. En månads mer eller mindre aktiv nätdiskussion utvecklar sig till att bli en konfrontation mellan de kvinnor som vill lyfta bort uppenbart kvinnoföraktande texter och de män som inte kan se någon anledning att förändra något i sångboken överhuvudtaget. Försök till sakligt resonemang möts av mer eller mindre tydliga härskartekniker. I en analys av de två mest aktiva "kombattanternas" samtal visar Erson hur Saras samförståndsstil möts av Johans utmanande stil. Tillsammans med en kompletterande analys av övriga deltagares inlägg visar Erson hur diskussionen kring den gemensamma sångboken i realiteten blir en kamp om tolkningsföreträde och definitionsrätt.

Kvinnornas fokus är de arbetsmiljörelaterade problem

i form av kvinnoförakt och diskriminering som texterna ger uttryck för. Männen avvisar å sin sida varje krav på ett kollektivt ansvar för festseder och umgängesmönster. Resultatet blir att en seriös diskussion kring sakfrågan, sexism och könsdiskriminering inom utbildningen, uteblir.

Liknande nätdiskussioner förekommer på andra håll då och då, och följs ofta mer eller mindre slentrianmässigt av omgivningen, tills diskussionen så småningom ebbat ut, ofta utan att resultera i några aktiva förändringar. Det intressanta är att Erson använder denna vanligt förekommande arena för att på ett övertygande sätt visa hur det till synes enstaka och "bagatellartade" är en del av en betydligt större helhet, nämligen de genusstrukturer i utbildningarna som skapar och återskapar kvinnors underordning och mäns överordning.

Boken avslutas med en mer allmän diskussion kring hur man hittills har arbetat för att nå en förändring för kvinnors villkor inom datautbildningar och vad som kan vara möjliga vägar framåt.

Boken är intressant för en rad målgrupper. Självklart för varje språkvetare som önskar fördjupa sina kunskaper i hur ett genusperspektiv kan hanteras inom det egna sakområdet. Men också för alla oss som inte har Ersons sakkunskap inom det språkliga området, men ändå har att hantera djupt könsrelaterade samtal och diskussioner i och utanför klassrummet, eller inom ramen för den alltmer förekommande nätbaserade dialogen. Ersons informativa beskrivning av verktyg och metoder för den språkvetenskapliga analysen ger även icke-språkvetare möjlighet till en bättre förståelse och därmed också förberedelse för liknande situationer.

Ersons andra viktiga bidrag ligger i att hon så tydligt visar hur själva utbildningens doxa hotas av de krav på förändring som framförs i nätdiskussionen. Kritiken av sångboken *Manualen* blir då en kritik av en etablerad intressegemenskap och, menar Erson, en kritik av hela umgängesmönstret och i förlängningen det datavetenskapliga fältet som i vårt samhälle blivit ett elitområde. Det viktiga blir då att försvara själva domänen, inte att undersöka sakfrågan. Teknikområdets status och datorn som funktion och som symbol kopplad till den kulturella konstruktionen av manlighet gör behovet av försvar än större, och detta intensiva försvar hindrar varje form av förändring. Kvinnor har att välja mellan att under tystnad anpassa sig till gällande normer, eller lämna området.

Erson uttrycker flera gånger en önskan att hennes resultat ska ses som generaliserbara, giltiga för utbildningsväsendet och för arbetsmiljöer även utanför de specifika

miljöer hon beskriver i boken. Hon lyfter fram närliggande forskning inom datamiljön och pedagogik (t.ex. Evelyn Fox Keller, Wendy Faulkner, Frances Grundy) och för intressanta diskussioner utifrån detta. Men generaliserbarheten hade kunnat stärkas genom utblickar även till kritisk mansforskning (t.ex. Jeff Hearn med sin tydligt feministiska utgångspunkt) och organisationsforskning (t.ex. Anna Wahl som visar hur diskriminering finns som en struktur i organisationer). Nu blir det mera en önskan och ett påstående, om än aldrig så relevant, än en slutförd diskussion.

Teknikutbildningar har allt svårare att rekrytera studenter. En ansträngd arbetsmarknad och ett ökat antal studieplatser är ett par av orsakerna till att ungdomar idag inte lika självklart söker sig till dessa utbildningar. För dem som har att hantera dessa vikande söksiffror kan det finnas all anledning att fundera över det som Erson lyfter fram i sin bok. Kan en "ålderstigen" doxa vara en bidragande

orsak? Är det så att inte bara kvinnor utan också män önskar något annat än den mansdominerade kultur som idag finns inom dessa utbildningar? Ersons förslag att kontinuerligt intervju de studenter som lämnar utbildningarna kan här ge viktig kunskap.

Den kulturella konstruktionen av manlighet är stadd i ständig förändring, varför då inte inom detta område? Androcentriska miljöer skapar tysta kvinnor men också tysta män. Jag skulle gärna se Ersons bok användas som baslitteratur i utbildning av lärare inom teknikområdet. Ett kapitel i taget, i seminarieform, och under ledning av genuskunnig handledare. Det skulle kunna bli början till en faktisk förändring mot bättre studievillkor för både kvinnor och män inom detta område.

KARIN WIKLUND

doxa = en kulturs vedertagna föreställningar

androcentrism = ordning där det manliga utgör centrum och norm

Uppgifter

17. Vad blev följden av 1990-talets jämställdhetsåtgärder för de tekniska högskoleutbildningarnas del, enligt texten?

- A Antalet män ökade men könsfördelningen utjämnades.
- B Antalet kvinnor ökade men könsfördelningen förblev ungefär densamma.
- C Antalet män ökade inte lika mycket som antalet kvinnor.
- D Antalet kvinnor ökade tillfälligt men minskade sedan igen.

18. Vad är enligt texten en viktig orsak till att många inom den beskrivna datautbildningen inte vill förändra utbildningens manligt dominerade kultur?

- A De är rädda om utbildningens och hela datavetenskapens identitet.
- B De anser att kvinnor och män i vissa avseenden inte talar samma språk.
- C De ser problemen på utbildningen som en fråga mer om arbetsmiljö än om genus.
- D De pekar på att de kvinnliga studenterna på utbildningen faktiskt blir fler.

19. Vilken invändning har textförfattaren mot Ersons bok?

- A Att de språkvetenskapliga partierna av Ersons analys är något svårtillgängliga.
- B Att Ersons resultat i stort sett endast bekräftar sådant som någorlunda insatta läsare redan känner till.
- C Att Erson tar avstånd från tanken att även män skulle kunna ogilla en mansdominerad kultur.
- D Att Erson inte tillräckligt tydligt visar på vilket sätt hennes resultat är relevant även för andra områden.

20. Vad är enligt textförfattaren en tänkbar orsak till att teknikutbildningarna har svårt att rekrytera studenter av båda könen?

- A Osämjan mellan män och kvinnor på utbildningarna.
- B De många männen på utbildningarna.
- C Satsningarna på ökad jämställdhet mellan män och kvinnor.
- D Den manliga kulturen på utbildningarna.

DELPROV MEK – MENINGSKOMPLETTERING

21. Flertalet av oss har materiella tillgångar i rikliga mått. Men trots alla dessa yttre tecken på ____ upplever förbluffande många av oss tomhet, rotlöshet och rastlöshet i stället för tillfredsställelse.
- A måttfullhet
 - B välfärd
 - C inflytande
 - D materialism
22. Nästan ännu värre är den vårdslösa försvenskningen av diagnosen artros till ”förslitning”, vilken är fullständigt inkorrekt och leder tankarna åt helt fel håll. I själva verket förhåller det sig precis tvärtom: ____, och hela kroppen för övrigt, byggs snarare upp av ____, även krävande sådan.
- A en människa – träning
 - B en led – aktivitet
 - C ett hjärta – hög puls
 - D ett skelett – benmassa
23. Vatten förekommer på jordklotet i form av vätska, is och ånga. Dessa former ingår i ett känsligt samspel inom ett mycket ____ temperaturintervall betingat av avståndet från solen. Ingen annan planet i vårt solsystem har ett så ____ läge. Vattnets kretslopp, den ____ cykeln, är en förutsättning för allt liv på jorden.
- A snävt – gynnat – hydrologiska
 - B marginellt – isolerat – ekologiska
 - C beskuret – bestämt – planetariska
 - D ovanligt – unikt – atmosfäriska
24. Trots avhandlingens förtjänster kvarstår, enligt min mening, kravet på en ____ forskningsfråga som ger riktning och konkretion åt kunskapssökandet, och åt ____ av denna process. Ätminstone i en studie som vill tala om den svenska dagboksromanen i bestämd form.
- A självkritisk – uppsamlandet
 - B övergripande – redovisningen
 - C retrospektiv – framskridandet
 - D dominerande – syftningen

25. Vi vänder oss särskilt till kvinnor som funderar på att bli företagare, eller som redan är företagare och vill utvecklas vidare. Vi vill även nå dem som på olika sätt arbetar med att ____ kvinnors företagande på exempelvis länsstyrelserna eller i projekt ute i landet.
- A förkovra
 - B driva
 - C engagera
 - D främja
26. Stödinsatserna för socialt sårbara ungdomar bestäms i inte så ____ grad av i vilken kommun man råkar bo. Likvärdighetsprincipen är därmed ____ ur spel.
- A ringa – satt
 - B måttlig – tagen
 - C ansenlig – lämnad
 - D omfattande – förd
27. Att dramats huvudkaraktär inte vågar stå för att det var hon som bar skulden till missödet tycker jag understryker det allmänt mänskliga: att vår rädsla för att tappa ____ är mycket starkare än våra värderingar.
- A huvudet
 - B balansen
 - C hakan
 - D ansiktet
28. Spåtrumman var ett heligt instrument i den ____ samiska religionen. Endast nåjden kunde använda ceremonitrumman för att med hjälp av trumljudet ____ och i detta tillstånd företa resor till andra världar eller andra trakter i vår värld.
- A samtida – se in i framtiden
 - B offentliga – finna ny kunskap
 - C förkristna – komma i extas
 - D profana – nå evig frid

29. Eleverna får visserligen lära sig hur demokratin fungerar i samhället och hur riksdagsval går till. Däremot är det väldigt lite av demokrati, delaktighet och ____ inflytande i klassrummet.
- A ideellt
 - B speciellt
 - C reellt
 - D partiellt
30. Selma Lagerlöfs 1910-talsromaner har en mer ____ form än hennes tidigare verk med deras episka rymd. Det glansfulla och ____ ersätts av anspråkslösare miljöer befolkade av socialt utsatta människor. ____ blir mer intim och dialektnära.
- A lyrisk – exalterade – Språkkänslan
 - B svulstig – facila – Texten
 - C reducerad – heroiska – Stilen
 - D grundad – spektakulära – Handlingen